

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نپاشد تن من مباد همه سر به سر تن به کشتن دهیم
بدین بوم و بر زنده یک تن مباد از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

داکتر میر عبدالرحیم عزیز
۲۲ جولای ۲۰۱۷

شکست سیاسی و مذهبی ایران در تاجیکستان

از بدو فروپاشی شوروی و استقلال نسبی کشورهای آسیای مرکزی، نظام آخندی ایران پیوسته سعی ورزیده است با استفاده از کم تجربگی کشورهای آسیای مرکزی در سیاست جهانی به یک نحوی در این ممالک نفوذ نموده و مردم را علیه زعامت نظام های مستقر سکولار این جوامع تحریک نماید. تاجیکستان به درجه اول آماج حملات سیاسی و مذهبی ایران بوده است. نظام آخندی تصور می کرد که خصوصیات مشترک فرهنگی و زبانی با تاجیکستان، کار دستگاه استخباراتی نظام آخندی ایران را سهل تر ساخته و زمینه را برای گسترش نفوذ ایران مهیا می گرداند. لکن غافل از این که زعامت و مردم کشورهای آسیای مرکزی غیر ازین است که ایران فکر می کرد. احیای نظامی و سیاسی روسیه، حفظ منافع مسکو در کشورهای آسیای مرکزی و دست به کار شدن زعامت در تاجیکستان و سایر کشورهای آسیای مرکزی در زدودن رخنه ایران، تمام تلاش های ایران را به نا امیدی تبدیل کرده است.

ایران از زمره کشورهای اولی بود که بعد از سقوط شوروی، روابط سیاسی، فرهنگی و تجارتي با تاجیکستان برقرار نمود و به تأسیس سفارت خانه در دوشنبه اقدام نمود. هیأت های مذهبی ایران رفت و آمد را به تاجیکستان آغار کردند و به این عقیده بودند که این کشور می تواند بهترین طعمه برای نظام آخندی باشد. فلم ها، مجلات، و کُتب ایران فروان

به تاجیکستان ارسال گردید. نظام آخندی همچنان تعدادی مساجد در این کشور اعمار نمود و به تبلیغات مذهبی آغاز کرد. بعد از مدتی، تاجیکستان متوجه شد که تعامل و تبلیغات مذهبی ایران با اصل سکولاریستی و سنی بودن این کشور منافات دارد. بنابراین تاجیکستان جلو یورش مذهبی و سیاسی ایران را گرفت و مانع رخنه بیش از حد نظام آخندی گردید. این زمانی بود که روسیه هم بعد از اضمحلال شوروی دوباره به پای ایستاده شده و در صدد احیای منافع سیاسی و ارضی خود برآمد. برای ایران به جز عقب نشینی (تاکتیکی و یا ستراتیژیک) راه دیگر باقی نماند، بدون این که میدان را به کلی رها کند. جنگ داخلی بین حکومت سکولار و مذهبپون افراطی در تاجیکستان، فرصت را برای نظام آخندی مهیا ساخت تا اگر بتواند به نام وساطت و میانجیگری بین دولت و مخالفان دوباره خود را در این کشور احیاء نماید، اما سعی ایران به جایی نرسید و زعامت در دوشنبه به نقش به ظاهر میانجیگری ایران وقعی قابل نشد. باوجودی که "احمدی نژاد" رئیس جمهور وقت با پروئی گفت که "ایران و تاجیکستان یک روح در دو بدن هستند"، لکن این گفتار تملق آمیز به نفع تهران کارگر نیفتاد و روابط این دو کشور همچنان سرد باقی ماند.

در جریان سردی روابط ناشی از جلوگیری نفوذ نظام آخندی در تاجیکستان، ایران مرتکب یک خطای بزرگ سیاسی گردید. تهران از "محمی الدین کبیری" یک از اسلامیت های متعصب مخالف دولت تاجیکستان که متهم به تروریسم شده بود، دعوت به عمل آورد تا در کنفرانس "جنبش مذهبی اسلامی" که در ماه دسمبر ۲۰۱۵ در تهران برگزار شده بود، اشتراک نماید. شخص خامنه ای هم از "محمی الدین کبیری" به گرمی استقبال نمود و او را بسیار ستود. این عملکرد ناشیانه نظام آخندی ضربه محکمی بر روابط تاجیکستان و ایران وارد کرد و همه دست های ایران را در تاجیکستان به باد فنا داد. شاید محاسبه سیاسی تهران این بوده باشد که راه رخنه برای ایران در تاجیکستان از طریق رسمی بسته شده و پس بهتر است که برای پخش نفوذ سیاسی و مذهبی از وجود مخالفان این کشور استفاده کرد، طوری که در افغانستان اکنون انجام می دهد. تاجیکستان احتجاجیه شدیدی الحنی به تهران فرستاد و این عمل نظام آخندی را نکوهش نمود. این اقدام تهران، سردی روابط ایران و تاجیکستان را به اوج خود رسانید، اما به قطع روابط دیپلماتیک دو کشور منجر نگردید. علی رغم امضای توافقنامه میان سه کشور "فارسی" زبان افغانستان، تاجیکستان و ایران، روابط تاجیکستان و ایران به پائین ترین نقطه خود رسید که منجر به مسدود شدن "کمیته امداد فرهنگی ایران" در دوشنبه پایتخت تاجیکستان گردید. این بزرگترین شکست و سرشکستگی دیپلماتیک ایران در آسیای مرکزی به شمار می رود.

نقطه عطف در روابط دوشنبه با تهران، حمله بر سفارت عربستان در تهران و به آتش کشیدن قونسلگری این کشور در مشهد بود که اعتراض کشور ها سنی مذهب را سبب گردید. تاجیکستان با استفاده از این حادثه، این حرکت ایران را جنایت دانست و عملاً از عربستان سعودی در تقابل با ایران حمایت نمود. همچنان، تاجیکستان دروازه یک مرکز دیگر فرهنگی و مذهبی ایران را در شهر خجند بست و اعضای آن را از تاجیکستان اخراج نمود. در خلال این حوادث، "علی رحمان" (سابق رحمانوف) رئیس جمهور تاجیکستان به عربستان سعودی سفر نمود و حمایت خود را از موقف عربستان علیه ایران ابراز داشت. تاجیکستان رسماً ایران را به افزایش حمایت از تروریسم در تاجیکستان و پشتیبانی از مخالفان دولت تاجیک متهم ساخت و خود را در جناح سنی مذهبان تحت رهبری عربستان سعودی افگند و یک قرار داد امنیتی با ریاض بست که این خود جبهه ضد ایرانی دوشنبه را تبارز داده است.

ایران اکنون در آسیای مرکزی در باخت قرار دارد. وقتی که ایران نتواند در تاجیکستان "هم زبان و هم فرهنگ" موفقیتی به دست آورد، دورنمای کامیابی اش در سایر کشور های آسیای مرکزی در آینده روشن به نظر نمی رسد.